

lepe lastnosti človeške, tedaj se nam kaže ravno v tem velika prednost javnih šol v primeri z domačim podučevanjem.

Pomislimo dalje, kako koristne so javne šole, kar se tiče lepih zgledov. Učitelj hvali pridne in pohlevne učence, jih tudi priporoča lenim in nepokojnim v posnemo. Ravno tako se skušajo učenci med seboj v pridnosti, kako bodo drug drugega prekosili; vsak hoče biti med prvimi, nobeden pa med zadnjimi; tudi se skušajo, kako bodo učitelju vstrezali, bodi si z lepim obnašanjem, ali pa s pazljivostjo. Kedar učitelj enemu kako napako očita, veljá to vsem, ki jo imajo na sebi, kakor tudi kedar se naloge popravljajo, sliši vsak mnoge misli o ravno tistej tvarini in zvě na tanko, kaj je dobro ali pravo, kakor tudi, kaj je napačno. Naj večja iz med vseh prednosti, ki jih imajo javne šole, je javnost, kajti nikjer se mladina ne vadi tako javnega življenja, kakor v šoli. Otroci, ki so pred vajeni le družinskega, tihega življenja, stopijo med svet t. j. v javnost še le, ko pridejo v šolo. Pogostoma je izobraženemu človeku treba, da pred večo ali manjšo množico očitno in s povdarkom govori; mar bi bilo mogoče storiti to onemu človeku, ki je zmiraj le sam za se živel, ki ni imel priložnosti seznaniti se s svetom; zeló je torej potrebna izobraženim ljudem pogumnost v govoru, in ravno te se vadi mladina v javnih šolah, kajti kakor mora govornik v očitnem zboru paziti, da ne izusti, kar bi mu bilo pri poslušalcih v zasmeh, ravno tako mora tudi učenec, ki je vprašan, glasno govoriti, zraven pa tudi paziti, da ne pové kaj smešnega ali nespodobnega, ker lastna skušnjava uči, da so njegovi tovarši berž pripravljene, vsako nepremišljeno besedo ali okorno obnašo poplačati s smehom.

(Dalje prih.)

Stari in mladi Slovenec.

Stěni.

S. Stěnja - nije umbra, kar nsl. senca; a stěnj, tudi těj, tēja nsl. ellychnium docht, serb. lychnus, stěj za rane lemniscus; stěnj dimnjiv.

O. Razun teh je stsl. i sěni f. - ka - ca i tějja umbra, tentorium.

S. Hrov. sijaj, m. umbra, za - osiniti, sinnica tabernaculum, serb. sjenica, sjenište laube, čes. síň atrium.

Suminja.

O. Dubitatio, suminēti se, - nja - niši se dubitare, disceptare, cavere, reformidare; cf. sam -.

S. Nsl. sumniti meminisse, - se conicere; jest hočo da se sumnite na ta evangeli trub.; sumnja suspicio, somnja me obaja (obhaja), v sumni in dubio, ga imam na sumu; serb. sumice, nasumce temere.

Surovü - syrovü.

O. Crudus, immitis, viridis, p. s u r o v ü člověkü, - va koža, - vo drevo, suroviti se - vlja-viši se arrogantem esse, surověti acerbum fieri; surovo napadati, biti kogo crude, crudeliter, vehementer, surovije - vica - vstvo - vije arrogantia, temeritas.

S. Jeli iste korenike sur - i sirov?

O. Surü adj. in fontibus psl. non videtur legi; nsl. suri leucophaeus, bulg. suri jelen, serb. sur ferrugineus; syrü a) caseus cf. lat. serum scr. sara - s geronnene milch; syrü b) adj. humidus, crudus, čes. syrý p. syro męso, - ra koža; syriti se congelari, syrěti virere; syrište coagulum, stomachus.

S. Nsl. sirišče, telečji želôdec, s kterim žarki sir delajo; siršik, hrov. serb. sirišče coagulum, stomachus.

Svada.

O. Svada a) copula, svaždati iungere, svaditi se contineri, cf. sū cum; b) contentio, calumnia, svaditi - ždevati dissociare, - ždati ad rixam incitare, svaditi se contendere, cf. sū de; svadinü qui litem habet, - diteli calumniator, - dilivü-dinikü contentiosus.

S. Nsl. svada, svaja seditio, svajati se, svadnik, osvaditi koga hrov. accusare (cf. vaditi VI, 9.).

Svëtü.

O. Consilium, pactum, svëtiije - tovanije, svëtivü prudens, — tinikü consultor, - nica quae consulit, curia; svëtovati — vëštati - štinikü consiliator.

S. Vi na tanko ločite: a) svëtü m. lux, mundus; b) svëtü adj. sanctus; c) svëtvü m. consilium; jaz pa pisarim vse enako: svet, svetnik, in mnogokrat se ne vé, jeli svetnik moj božji človek, ali posvetnjak, ali svetovavec! Metelko je pač ločil vse tri v svoji pisavi; jaz jih celo ne smem: svet, svët, svèt! V poslednjem smislu bi morebiti ne bilo napak pisati sovet, sovetnik tim več, ker je hrov. serb. tudi savët, savëtovati.

Süličl.

S. Süličl adv. facie ad faciem obličje v obličje, od obličja do obličja; süličiti comparare, - čije similitudo, - činü adj. similis, conformis, congruus; cf. lice, ličina.

Sülogü.

O. Compositio, symbolum, fundamentum, exemplar, in kar sülognja syllaba; süložiti, - žinü compositus na pr. - no ime.

S. Süloga stsl. tudi species; nsl. slog lectica, porca; sicer pa mi je slog stylus, sloga concordia, zlog compositio, syllaba itd.

Sümotri.

O. Sümotriti spectare, considerare, contemplari; smatra-trja - štrjati i smotrja - štrjati, sümotrično prudenter, - tritel' oeconomicus, dispensator, - trilivü - vinü oeconomicus, modestus; sümotri m. scopus.

S. V poslednjem pomenu se piše smoter tudi novoslov.; bratje jugoslovanski rabijo smotriti - smatrati pogostoma (cf. motriti VII, 66).

Sümërinü.

O. Sümëra je mensura, sümëryati aptare; sümëriti - rjati humiliare, sümërinü - nikü - rjenü humilis, - rïstvo humilitas.

S. Znamenito se mi zdi, da je stsl. sümëryati tudi contumelia afficere, in da s tem primerjate nsl. zmëryati vituperare; mislil bi sicer kdo na stsl. sümirjati - riti reconciliare, pacare (sü t. j. de, ex, iz-z). Sümëryenü je tudi miser, vilis (vere est part. verbi sümëriti).

Sünadi.

S. Superficies, in sünadinü adj. qui in superficie est, cf. polj. snadny; ali smem pisati jaz: z nad f. - di?

Süprețati.

O. Süprețaja - ajeși contrahere, suppressere, perdere; - tavati - ovati - yvati, - së componere, comescere p. jezyki - tovaj et - tuj, - dušu itd.

S. Pomenljivo mi je, da sklepate s tem glagolom nsl. spreten geschickt, spretnost, nespret- ungestalt, serb. spretan exiguus.

Süprești.

O. Süpreğa - žeși, - gnați - zati - ovati coniungere, intendere; süpreğü - ži, - žinü, i süpräğü, - žinü iugum, coniugum,

süpragü m. in süpraga f. — žinica f. coniux, süpreženije — prážistvo coniugium.

S. Kar nsl. pisarijo soprog, soproga, toraj tudi sprožnica, ali soprug in sopruga, morebiti celo soproga? Nsl. pravite spregla macula.

Surokü.

O. Sorokü, srokü terminus, süročiti se pacisci.

S. Den sreči diem dicere; srok si dati salutare (vid. rokü, obrokü VII, 102).

O lepopisji.

(Nasvetoval L. Belar v 3. odborovi seji učiteljskega društva za Kranjsko.)

Dušno življenje je nekako podobno naravnemu. Narava se spomladi s pomočjo mnogoverstnih sredstev počasi razvija, ter se od dné no dné bolje upodobuje. Ravno tako se godí pri začetku s človeškim duhom.

Narava, pa tudi človeška duša potrebujete mnogoverstnih pomočkov, po katerih napredujete. Kjer manjka pomoči, tam peša tudi živelj. Pomočki so tedaj pogoj pri napredku.

Učitelji smo delalci na duševnem polju, tedaj ne smemo prezirati tudi male stvarice, ki nam količkaj more pomagati k dobremu napredku; sej naj večje iznajdbe so prišle na dan potem, da so se pri začetku opazovale naj manjše reči.

Namenili smo se danes kaj govoriti o metodi pri pisanji. Dovolite mi torej, dragi sobratje, da tudi jaz nekoliko o tem povem, in v kratkem še ponavljam, kar sem v tej zadevi pisal v lanskem šolskem letnem sporočilu.

Učitelj naj si pri vsakem nauku, pri vsem podučevanju misli in za načelo postavi: „naj pomaga, kar more“. — Ravno zato ne zametujem nobenega pripomočka, katerih smo se do sedaj posluževali pri podučevanju v pisanji, ker se naj več vsi, enemu ta, drugemu uni dobro oponaša. Mislim pa, da je pri tem nauku tista metoda naj boljša, po kateri se roka in okó ob enem naj boljše izobražuje.

Učitelj naj pri poduku v pisanji vedno misli, da, kar se tu prvi čas zamudi in zanemari, se težko kdaj popravi. „Navada je železna srajca“, to veljá bolj, kot drugod, tudi tukaj.

Hvaležno se spominjam našega verlega tovarša g. Jan. Le vca, učitelja v Terstu, kateri je v svojih krasnih „Slovenskih